

Natuurrapport 2007

Toestand van de natuur in Vlaanderen
cijfers voor het beleid

Colofon

Redactie: Myriam Dumortier, Luc De Bruyn, Maarten Hens, Johan Peymen, Anik Schneiders, Toon Van Daele en Wouter Van Reeth

Taalnazicht: Stein Péé

Vormgeving: Nicole De Groof

Druk: Corelio Printing

Administratie:

Anja De Braekeleer

Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek

Kliniekstraat 25, B-1070 Brussel

e-mail: nara@inbo.be

website: www.inbo.be

tel: 02-558.18.34 - fax: 02-558.18.05

Verantwoordelijke uitgever: Jurgen Tack

Wijze van citeren:

Algemeen: Dumortier M., De Bruyn L., Hens M., Peymen J., Schneiders A., Van Daele T. en Van Reeth W. (red.) 2007. Natuurrapport 2007. Toestand van de natuur in Vlaanderen: cijfers voor het beleid. Mededeling van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek nr. 4, Brussel.

Specifieke hoofdstukken: De Bruyn L. en Paelinckx D., 2007. Soorten van de Habitatrichtlijn. In: Dumortier M., De Bruyn L., Hens M., Peymen J., Schneiders A., Van Daele T. en Van Reeth W. (red.) 2007. Natuurrapport 2007. Toestand van de natuur in Vlaanderen: cijfers voor het beleid. Mededeling van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek nr. 4, Brussel. pp. 38 - 55.

©2007, Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel.

Mits bronvermelding wordt overname van teksten toegelaten en zelfs aangemoedigd.

D/2007/3241/281

ISBN 978-90-403-0271-8

NUR 924

INBO.M.2007.4

Gedrukt op 100% gerecycleerd papier,
gemaakt uit postconsumer waste en
chloorvrij gebleekt

Licens nr.: DK/11/1

Foto's voorpagina: staalname, Brakelbos, drijvende waterweegbree (Yves Adams / Vildaphoto), kinderen (Rollin Verlinde / Vildaphoto)

Het Natuurrapport is beschikbaar op www.inbo.be, de Natuurindicatoren op www.natuurindicatoren.be

Natuurrapport 2007

Toestand van de natuur in Vlaanderen
cijfers voor het beleid

Myriam Dumortier, Luc De Bruyn, Maarten Hens, Johan Peymen, Anik Schneiders, Toon Van Daele en Wouter Van Reeth (red.)

Mededeling van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek
INBO.M.2007.4

Overhandigd op 27 november 2007 aan Hilde Crevits, Vlaams Minister
van Openbare werken, Leefmilieu, Natuur en Energie

Woord vooraf

Dit is het eerste Natuurrapport dat door het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) wordt geproduceerd, het intussen meer dan een jaar oude Vlaamse onderzoeks- en kenniscentrum voor natuur en het duurzame beheer en gebruik ervan.

Het Natuurrapport 2007 illustreert het streven om de kwaliteit van de natuurrapportering voortdurend te verbeteren. Tegenover de vorige editie werden enkele belangrijke stappen gezet.

Een bevraging bij de gebruikers gaf aan dat er nood was aan meer diepgaande analyses in functie van actuele beleidsthema's. Dit Natuurrapport zet een eerste stap in die richting. In overleg met de gebruikers werd een beperkter aantal hoofdstukken geselecteerd en grondiger uitgewerkt.

Ook werd de kwaliteitscontrole verhoogd. Elk hoofdstuk werd door minstens vijf beleidsspecialisten, door minstens vijf wetenschappelijke specialisten en door de relevante middenveldorganisaties nagelezen.

Uit de enquête bleek ook dat bij het vorige Natuurrapport de samenhang tussen de hoofdstukken beter kon. Het was een belangrijk aandachtspunt bij de totstandkoming van dit rapport. Aan u om te oordelen of dat gelukt is.

Maar de natuurrapportering is al lang niet meer alleen het Natuurrapport. Wie een overzicht wil van de toestand van de natuur en het beleid hierover kan steeds de meest recente cijfers vinden op de website "Natuurindicatoren" – www.natuurindicatoren.be. De daarbij horende brochure Natuurindicatoren 2007 bevat de Vlaamse invulling van de Europese biodiversiteitsindicatoren en brengt daarmee meteen de belangrijkste natuurindicatoren samen. De brochure is ook in het Engels beschikbaar.

Met deze editie doen we ook een speciale inspanning om de informatie uit het Natuurrapport bij een ruimer publiek te brengen. Daarvoor is er de brochure Natuur@Vlaanderen.

Gestimuleerd door de kritische geest van de stuurgroep en in nauwe samenwerking met het MIRA-team bij de Vlaamse Milieumaatschappij heeft het NARA-team weer een nieuwe mijlpaal geplaatst in de natuurrapportering.

Tot slot willen we onze bijzondere erkenning uitdrukken aan ere-administrateur-generaal prof. dr. Eckhart Kuyken voor zijn jarenlange inzet voor de natuurrapportering in Vlaanderen.

Dr. Jurgen Tack
Administrateur-generaal
Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek

Prof. Dr. Patrick Meire
Voorzitter
Stuurgroep Natuurrapport

Stuurgroep Natuurrapport

Patrick Meire	Voorzitter
Carl De Schepper	Agentschap voor Natuur en Bos
Nico Verwimp	Agentschap voor Natuur en Bos
Jeroen Cockx	Departement Leefmilieu, Natuur en Energie
Dirk Van Gijseghe	Departement Landbouw en Visserij
Hilde Heyrman	Vlaamse Landmaatschappij
Koen Martens	Vlaamse Milieumaatschappij
Griet Verbeke	Dep. Leefmilieu, Natuur en Energie, afd. Internationaal Milieubeleid
Veerle Beyst	Studiedienst van de Vlaamse Regering
Bea Kayaerts	Milieu- en Natuurraad Vlaanderen
Annemie Bollen	Sociaal Economische Raad voor Vlaanderen
Jos Gysels	Natuurpunt vzw
Marleen Van Steertegem	Vlaamse Milieumaatschappij, Milieurapport
Myriam Dumortier	Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Natuurrapport
Dominique Aerts	Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek
Jos Van Slycken	Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek
Janine Van Vessem	Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek
Jurgen Tack	Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek
Els Martens	Internationale rapportering
Dirk Bogaert	Onafhankelijke deskundige
An Cliquet	Onafhankelijke deskundige
Paul Quataert	Onafhankelijke deskundige
Hans Van Dyck	Onafhankelijke deskundige
Rudi Verheyen	Onafhankelijke deskundige

Inhoud

Hoofdpijnen	6
Natuurindicatoren in NARA 2007	12
Leeswijzer	15
Deel I Biodiversiteit	
1 Soorten	25
2 Soorten van de Habitatrichtlijn	38
3 Habitats van de Habitatrichtlijn	56
Deel II Verstoringen	
4 Vermesting	75
5 Klimaatverandering	96
6 Uitheemse soorten	109
Deel III Duurzaam gebruik	
7 Overzicht en recente beleidsontwikkelingen	127
8 Erkende natuurreservaten	145
9 Habitatrichtlijn	169
10 Vlaams Ecologisch Netwerk	185
11 Recreatie in natuur- en bosgebieden	204
12 Bosbeheer	220
13 Landbouw	234
14 Samenwerking met lokale overheden	247
15 Focus: Zeeschelde	264
Synthese en aanbevelingen voor het beleid	284
Bijlagen	
Referenties	297
Begrippen	313
Afkortingen	324
Soorten	326